

XIROLET O EL BENEÏT

Una vegada era una mare que tenia un fill molt beneït, del qual no es podia refiar per a res. Un dia el Xirolet, que així es deia el xiquet, volia una coca i va dir a sa mare:

X.: Mare m'heu de fer una coca.

M.: Ai fill, ja te la faré, però ara no tinc farina.

X.: Ja aniré al molí a moldre!

M.: Pus au, si vols anar a moldre, et faré una coca.

X.: Quan blat haig de prendre?

M.: Pren tres quitxols i mig.

X.: Si que ho prendré; quan hi vaig?

M.: Ara de seguida.

X.: Pus au, ja marxo!

Narrador: Fica el blat dins del sac i damunt lo coll i se'n va, i perquè se'n recordés del que havia de demanar anava dient:

X.: Tres quitxols i mig, tres quitxols i mig, tres quitxols i mig.

Narrador: I en arribar a baix a l'era de «Poca Bondat», va trobar els pagesos que estaven bant i Xirolet vengà a dir:

X.: Tres quitxols i mig, tres quitxols i mig, tres quitxols i mig.

Pagès A.: Mira que diu Xirolet!

Pagès B.: Què diu?

Pagès A.: Que només n'hi surto tres quitxols i mig!

Pagès B.: Pus anem-lo a agarrar que li pegarem, que n'ha de sortir més.

Narrador: Van corrents cap allí l'agarren i li diuen:

Pagès A.: Xirolet, què dius?

X.: Tres quitxols i mig.

Pagès B.: Com s'entén tres quitxols i mig? n'ha de sortir més.

X.: Oh, pus què haig de dir?

Pagès A.: Que en surto més!

X.: Bé, ja ho diré.

Narrador: Marxa camí avall dient:

X.: Que en surto més; que en surto més, que en surto més.

Narrador: I així va arribar a baix a les Roques de Bellot i hi havia un pastor pasturant:

Pastor: Què diu Xirolet? que no en surto més, pus l'haig d'agarrar que no pot ser això.

Narrador: Va cap al Xirolet, l'agarre:

Pastor: Què dius Xirolet?

X.: Que en surto més.

Pastor: Home, home, aquí a baix m'ha sortit un llop i me s'ha menjat tres corders i si ara me'n surt més, què faig?

X.: Oh, m'ho han dit que ho digués.

Pastor: Pus no ho has de dir.

X.: Què haig de dir?

Pastor: Que no en surto cap.

X.: Bé, ja ho diré.

Narrador: I Xirolet, ben cregut va seguint el camí, tot dient:

X.: Que no en surto cap, que no en surto cap, que no en surto cap.

Narrador: I arriba a la passera de Mussol, que baixava aigua i troba tres rucs estacats i uns homes que els intentaven treure de l'aigua.

Home A.: Mira que diu Xirolet, que no en surto cap.

Home B.: Anem-lo agarrar que li pegarem una panadera que se'n recordarà tota la vida.

Home A.: Xirolet, què dius?

X.: Oh, m'han dit que diga: que no en surto cap.

Home B.: Com s'entén que no en surto cap? han de sortir tots.

Home A.: Has de dir que surton tots que dins l'aigua no hi poden estar.

X.: Pus ja ho diré.

Narrador: I camí avall.

X.: Que surton tots, que surton tots, que surton tots.

Narrador: I en estes arriba al molí.

X.: Moliner!

Moliner: Què dius Xirolet?

X.: Que surto tota la farina del blat.

Moliner: Quanta n'has de moldre?

X.: Tres quitxols i mig.

Moliner: Pus vengà!

X.: Ja està la mola preparada.

Moliner: Sí, ja li pots tirar a la gronsa.

Narrador: Ho tira a la gronsa i al cap d'un rato diu:

Moliner: Au Xirolet que ja està feta la farina.

X.: Ja?

Moliner: Sí.

X.: I com ho podria fer ara, perquè arribés la farina més aviat que jo? La mare m'ha de fer una coca.

Moliner: Mira, te'n vas allà dalt a la punta i com que fa vent, l'avies pel vent i ja farà cap més aviat la farina que tu a casa.

X.: Pus hi vaig!

Moliner: Au tira ves!

Narrador: Marxa cap a dalt a la punta i, xiquet, un vent uuuh... uuuhhhh... va llençar tota la farina i tots els pins blancs i els pantalons i les sabates totes plenes de farina, se'n va cap a baix i el moliner li diu:

Moliner: Ja ho has fet?

X.: Ja està aviat!

Moliner: Pus au, ja pots marxar cap a casa!

Narrador: Se'n va cap a casa i es troba a sa mare.

X.: Mare!

M.: Què hi ha?

X.: Ja m'has fet la coca?

M.: Com te l'haig de fer, si encara no has pujat la farina.

X.: Sí, te l'he enviada pel vent.

M.: Ai pillo més que pillo, ja t'han enredat, mira que és gran això, marxa'm de davant que no et vull veure més.

Narrador: I lo conte, conte s'ha acabat i el que no s'aixeca li quede lo cul empastrat.

NOTA:

Conte popular català adaptat a la manera de ser i de parlar de la Terra Alta, segons ens ha contat un iaio de La Fatarella.

Ha estat transcrit per FINA FONT.

SET MESOS A LA TERRA ALTA

En poc més d'un any he passat set mesos com a metgessa substituïda a la Terra Alta. Abans mai no hi havia estat i arribar a Orta fou l'inici de la coneixença d'aquesta comarca. Després vingué Bot i finalment Arnes, on he estat cinc mesos. A mica a mica, he pogut conèixer aquests paisatges, els poblets, la seva gent i els seus costums.

El treball que hi faig em dona un punt de vista molt diferent al que puguin tenir els estiuejants o bé els viatjants, els quals potser només veuen les aparences i la part més externa. En el meu cas, el tracte humà, persona per persona, o bé família per família, em permet conèixer un poblet «des de dintre»; i traspasant les barreres exteriors arribar a la realitat viscuda per aquestes persones diàriament.

Voldria dir algunes coses d'aquesta realitat que he conegut a la Terra Alta, procurant fer servir l'objectivitat que em dona el fet de ser «importada».

En primer lloc, deixar constància de l'extraordinària **resistència física** dels terraltins. Això es veu a tots nivells: els avis arriben a edats força avançades amb una gran lucidesa mental i amb un cos resistent pel treball que han fet en la seva vida. El treball agrícola, tot i ser cansat, ha

trempat el cor dels pagesos (cal dir que sols he assistit a un infart) i la vida relativament tranquil·la del camp fa que la circulació de tot l'organisme es mantingui en uns nivells millors que en les persones d'àmbit industrial, les quals són més sedentàries, amb «stress» i pitjor circulació sanguínia en el cor, el cervell i tot el cos en general.

En segon lloc, també cal parlar de la seva **resistència psíquica** davant el dolor o malaltia. Potser també sigui degut al treball que fan, ja que tot llaurant o podant o fent qualsevol feina, s'acostumen a suportar petites molèsties per un cop de les rames dels arbres o les pedres en els peus, les males passades dels animals... Si una persona del poble crida el metge de nit, no és pas per caprici: sempre serà perquè realment estan malalts o tenen un dolor molt fort. Aguanten fins que poden, i només en un extrem van de nit a buscar el metge.

En tercer lloc, he de dir que la vida en contacte amb la natura els ha donat una **coneixença d'ells mateixos**. Ara ho explicaré més. Quan dic «coneixença d'ells mateixos», em refereixo als processos habituals del seu cos. Saben que un refredat vulgar dura una setmana aproximadament, que les prunes o les cireres menjades amb abús porten diarrea, que si els pica un mos-